

8. Vitriólos tőzegtelep Vásártelkenél, Egerestől másfél órányira. Ezen telep birtokosa 'Sigmond Lajos úr, ki azt fölfedezte és föltáratta. Kérésére f. é. máj. 30-án megtekintvén azt, következő vélemény mondhatok róla. A többrendbeli vegyi vizsgálatok után kitünőnek bizonyodott vitriólos tőzegnek (Vitrioltorf) telepe Vásártelke mellett, a falutól vagy 1000 lépésnyire délnek, a *Valea Bercu* és egy mellékvölgyének összeszögelésénél, 343 mét. magasságban a t. sz. felett, fekszik. Leghamarább elérhető az egeresi állomásról, honnan egy csupán száraz időben járható erdei úton másfél óra alatt juthatni oda. A vitriólos tőzegtelep a nevezett két völgy összeszögelésében oly területen van természetes és mesterséges föltárások által kimutatva, mely legalább is 50 mét. széles és hosszú, tehát 2500 □ mét. felületi kiterjedéssel bír. A telep a völgy talpán, a patak partjain legvastagabbnak látszik, s itt helyenként 3 mét. vastagságot is elér, míg a lejtőkön felfelé 1 mét.-ig alászáll és felfelé végkép kiékelődik. Átlag azonban $1\frac{1}{2}$ méter vastagságának fölvehető. A telep sárga, vízáthatlan agyagon fekszik s 1 mét. ugyanilyen agyagréteggel van födve, mely települési viszony a telepnek kilúgoztatását lehetetlenné teszi, úgy, hogy a vaskéneg fölbomlása által folyton képződő vasvitriól mindig bőven megköttve marad a tőzegben. Alapul véve a fentebbi méreteket, a telepnek köbtartalma lenne 3750 ⊗ méter. A telep közepe szépen föl van tárva s abból körülbelül 60 ⊗ méter tőzeg kiásva és felhalmozva fekszik. Az ebből fejlődő kénsavszag, a felületen kivirágzó só és a lefolyó viz gazdag vasvitriól és vasocker-tartalma világosan elárulják annak gazdag tartalmát. Ezen a levegőn kiszáradt tőzegnek térfogati súlyát megmérvén azt találtam, hogy 6·2 ⊗ cm.-nek súlya 4·84 gramm; miből kiszámítható, hogy egy köbméternek súlya k. b. $780\frac{1}{2}$ kilogr. s az egész telep k. b. 30,000 kilomázsa vitriólos tőzeget tartalmaz.

A vegyi vizsgálatoknak eredményei röviden összeállítva a következők:

I. Bécsben, Hauer K. a bir. föld. intézet vegyészete által eszközölt vegyelemzés.

Vasoxydul	17·92 %
Kénsav	20·50 %
Vasoxydulhoz kötött kénsav	19·96 %
a mi	37·88 %-nak felel meg.
Ezekből kénsavas vasoxydul vagy ($Fe SO_4 + 7 H_2 O$) vasvitriól	69·28 %

A maradékban kénsav mészhöz kötött	
állapotban mint gipsz	0·54 %
A vízben oldhatlan maradékban van:	
Kénsav	5·63 %
Vas	7·30 %

II. Budapesten dr. Wartha felügyelete alatt Fauser Ernő által véghez vitt elemzés:

100 gr. anyagban találtatott:

Kénsavas vasoxydul (zöld v. vasgálicz)	24·44 %
Ebből fémvas	4·925 %
Kénsav	7·04 %
Az összes talált kénsav	13·03 %

A fennmaradó kénsav a jelenlevő timföldhöz mint tim só, mészhöz mint gipsz és natriumhoz mint glaubersó van kötve.

III. Kolozsvárt dr. Fabinyi R. felügyelete alatt Gáspár János által véghez vitt elemzés:

Vasgálicz	44·98 % és
Gipsz	1·61 %
A visszamaradt anyagban vasgálicz	32·74 %

Hauer szerint a beküldött anyag kénsav, vasgálicz és vasoxyd előállítására czélszerűen felhasználható.

Dr. Wartha szerint az anyag jövedelmezőbb gyakorlati alkalmazása vasasiszapfürdőkre való fölhasználása lenne, mint Marienbadban és Franzbadban, a hol ez ehez hasonló anyagból nyert só Moorsalz név alatt használtatik.

Koch.